

Nikodemas Švogžlys-Milžinas (1899-1985) – rašytojas, kunigas

Nikodemas Švogžlys gimė 1899 m. kovo 29 d. Trebučių kaime, netoli Švenčionių. Švogžlių šeimoje Nikodemas buvo trečias vaikas. Pakrikštytas Švenčionių bažnyčioje, kunigo Placido Šarkausko. Po kurio laiko Švogžliai išsikėlė gyventi į Rygą. Savo mokslus pradėjęs Švenčionių pradžios mokykloje, Nikodemas tęsė mokslus Rygoje. Kad šeima nebadautų, tėvai sunkiai dirbo gamyklose, patyrė 1905 m. revoliucijos neramumus bei darbininkų streikus. I pasaulinis karas Švogžlių šeimą privertė šeimą grįžti į gimtinę Švenčionis. Aštuoniolikmetis Silvestras Švogžlys buvo pašauktas į tarnybą. Nepaisant sunkumų Nikodemas daug skaitė ir rašė. Nikodemas mokėsi vokiečių kalbos. Į Švenčionis atėjus vokiečiams, Nikodemui teko vertėjauti bei užtarinėti vietinius gyventojus. 1916 m. pavasarį Švogžlių šeimai buvo ypač sunkus metas. Šeima badavo. Kunigo B. Virbicko rekomenduotas Nikodemas pradėjo dirbti lietuvių mokyklos mokytoju ir dėstyti kai kuriuos dalykus vokiškai žydų mokykloje. Nikodemo kaip mokytojo gebėjimai buvo įvertinti, ir jis buvo perkeltas į Strūnaitį dirbti šio kaimo apylinkių mokyklose. 1918 m. Nikodemas Švogžlys atsisakė mokytojo darbo ir nusprendė stoti į Vilniaus kunigų seminariją. 1920 m. prof. Jono Skruodžio paragintas, Nikodemas pradėjo rašyti korespondenciją tėvynės tematika į leidinį „Vilniaus garsas“. Profesorius liepė jam susigalvoti slapyvardį, tokiu būdu Nikodemas tapo Milžinu. 1920 m. rudenį lenkai užėmė Vilnių. Lenkų seminaristai ėmė įtarinėti Nikodemą neteisėta veikla. Būdamas trečio kurso studentu, Nikodemas buvo pašalintas iš seminarijos už lietuviškų laikraščių laikymą, lietuvybės idėjas bei regulos pažeidimus. Seminarijos rektorius kunigas Jonas Ušyla paskatino Nikodemą stoti į Žemaičių seminariją. Prasidėjo naujas jaunojo klieriko gyvenimo etapas, kurio sektinu pavyzdžiu tapo kunigas Maironis. Baigęs kunigų seminariją Nikodemas Švogžlys ėmė dirbti apleistose parapijose: Žiežmariuose, Molėtuose, Kernavėje, Gegužinėje, Onuškyje ir kitur. Paskutiniaisiais savo gyvenimo metais kunigas Nikodemas Švogžlys darbavosi Kernavėje bei Vievyje. Dirbdamas Kernavėje kunigas tyrinėjo šių vietovių praeitį, įsteigė senienu muziejų. Lenkų okupacijos metais jis suorganizavo paminklinių kryžių atstatymą prie demarkacijos linijos, ruošdavo Kernavėje didžiules lietuvybės demonstracijas. Nacių okupacijos metais kunigas slėpdavo ir globodavo žydus, o po mirties buvo apdovanotas Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi. N. Švogžlys mirė 1985 m. sausio 20 d. Palaidotas Kernavės bažnyčios šventoriuje.